

Statsminister Jonas Gahr Støre
Kommunal- og distriktsdepartementet v/kommunal- og distriktsminister Sigbjørn Gjelsvik
Samferdselsdepartementet v/samferdselsminister Jon-Ivar Nygård
Finansdepartementet v/finansminister Trygve Slagsvold Veum
Kommunal- og forvaltningskomiteen
Transportkomiteen
Finanskomiteen

Kopi: Møre og Romsdal fylkeskommune, Mørebenken

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
22/7573		Ellen Engdahl	02.03.2023

Høringsuttalelse til rapport fra ekspertutvalget om inntektssystemet for fylkeskommunene

Nordmøre Interkommunalt politisk råd (IPR) er det politisk samarbeidet mellom Aure, Averøy, Gjemnes, Kristiansund, Smøla, Sunndal, Surnadal og Tingvoll og representerer ca. 55.000 innbyggere.

I mandatet til ekspertutvalget oppgis at «Det overordnede målet med inntektssystemet er å utjevne fylkeskommunenes økonomiske forutsetninger, slik at alle settes i stand til å tilby et likeverdig tjenestetilbud».

Forslaget vil medføre betydelig inntektsoverføring fra kystfylkene til innlandfylkene og hovedstaden, og dette vil ha dramatiske konsekvenser for næringslivet og bosettingen i Møre og Romsdal.

Nordmøre IPR støtter opp om høringssvar fra Møre og Romsdal fylkeskommune og uttrykker sterk bekymring for de store endringene som vil følge av ekspertutvalgets forslag.

Møre og Romsdal fylkeskommune mener at forslaget **ikke** bidrar til utjevning av ufrivillige kostnadsforskjeller og likeverdige og gode tjenester til innbyggerne. Metoden som er brukt for å komme med anbefalt kriteriesett er ikke forsvarlig. Verken faglig eller politisk kan en gjøre finansiering av fylkeskommunene sine oppgaver til en ren omfordeling av inntekter basert på dagens kostnadsnøkler og dagens underfinansiering av store sektorer, særlig innen samferdsel. Denne underfinansieringen skyldes i liten grad lokale og «unødvendige» prioriteringer. Med dette forslaget kommer de fylkene som er mest underfinansiert fra før enda dårligere ut. Møre og Romsdal får en netto reduksjon i rammetilskuddet på kr 187,9 mill. Finnmark er et unntak som følge av at de kommer godt ut av det nye kriteriet «Reiseavstand».

En reduksjon i rammetilskuddet for samferdsel på kr 227,6 mill. vil få dramatiske konsekvenser for nærings- og samfunnslivet i Møre og Romsdal;

- Fylkesveifergene i Møre og Romsdal får redusert sitt driftstilskudd med kr 40 mill. grunnet ny inntektsberegning. Fergedriften er allerede underfinansiert med kr 200 mill. Fylkeskommunen anslår at fergedriften må kuttes med hele 25%, og det i en tid hvor både næringsliv og innbyggere opplever behov for et bedre fergetilbud enn i dag. Fergene inngår som del av vår infrastruktur for vei og utgjør livsnerven for næringslivet langs kysten. Møre og Romsdal har 21 fylkesveiferges hvor det er helt avgjørende at de er åpne og tilgjengelige for det verdiskapende næringslivet. Møre og Romsdal er det mest eksportintensive fylket med fem ganger høyere eksport per sysselsatt enn Innlandet og tre ganger som Oslo (Menon Eksportmeldingen 2021, side 20).

- Båttilbudet langs kysten reduseres med kr 79,8 mill. som følge av at «kystlinekriteriet» er tatt ut. Båttransporten er en naturlig og viktig del av kollektivtilbudet, og må kompenseres særskilt da det har andre kostnader enn busstilbudet.
- Opprustning og fornyelse av fylkesveiene i fylket reduseres med kr 46 mill. som følge av at dokumentert vedlikeholdsetterslep ikke inngår i grunnlaget. Samlet etterslep for hele landet ble i 2021 summert til kr 73 mrd. der kystfylkene utgjør over kr 50 mrd. tilsvarende rundt 70%. Møre og Romsdal utgjør kr 7,2 mrd. (Tall fra NAF 29.4.22). Møre og Romsdal utgjør 5% av befolkningen og hele 10% av etterslepet. Kysten har stor andel av utsatte veistrekninger med krevende værforhold, ras, mange tunneler mm. Det er ikke rettferdig at vedlikeholdsmidler skal fordeles likt etter antall meter vei ut fra dagens standard.
- Kollektivtransporten får redusert tilskudd med kr 61, 8 mill. som følge av at det skal beregnes etter nye kriterier om trengsel og innbyggere mellom 19 og 34 år. Trengselskriteriet alene fører til at Møre og Romsdal taper kr 90 mill. Dette kriteriet favoriserer igjen de største byområdene og tettbygde strøk.

Det kan virke som at regjeringens politikk er inntektsoverføring fra kysten til innlandet, noe som øker sentraliseringen som regjeringen sier den ønsker å redusere. De samme konsekvensene ser vi av endringer i kriteriene for Havbruksfondet og beskatning av vann- og vindkraft. Som ordførere fra AP og SP forventer vi at regjeringen ikke støtter ekspertutvalgets forslag som vil forringe vekstvilkårene for det verdiskapende næringslivet langs kysten, i verste fall vil det medføre til avvikling av næringsvirksomhet og fraflytting. Dette står i stor kontrast til at regjeringen nylig har startet arbeidet med næringsplaner for norske havområder basert på at (pressemelding Nærings- og fiskeridepartementet 25.01.23):

Havet og havnæringene kommer til å bli enda viktigere for oss i framtida. Norge skal være en ledende havnasjon og ha størst mulig verdiskaping og sysselsetting fra havet. Havet bidrar allerede til betydelig verdiskaping og arbeidsplasser langs hele kysten, og er et viktig utgangspunkt for noen av landets mest innovative bedrifter og kunnskapsmiljøer innen blant annet fiskeri, havbruk og annen matproduksjon, olje- og gassvirksomhet og skipsfart. I tillegg vokser nye næringer frem, som havvind, karbonfangst- og lagring, mineralutvinning på havbunnen, havbruk til havs og dyrking av tang og tare.

Regjeringens politikk skaper uønskede motsetninger mellom kyst og innland, mellom by og land.

Samtidig synes vi det er forunderlig og uforståelig at samferdselspolitikken gjennom dette forslaget til inntektssystem i praksis underlegges Kommunal- og distriktsdepartementet.

Med vennlig hilsen

Kjell Neergaard
Leder IPR
Ordfører Kristiansund
(sign.)

Ingrid O. Rangønes
Nestleder IPR
Ordfører Averøy
(sign.)

Knut Sjømæling
Ordfører Gjemnes
(sign.)

Hanne-Berit Brekken
Ordfører Aure
(sign.)

Svein Roksvåg
Ordfører Smøla
(sign.)

Ståle Refstie
Ordfører Sunndal
(sign.)

Margrethe Svinvik
Ordfører Surnadal
(sign.)

Arne Magnus Aasen
Ordfører Tingvoll
(sign.)